

A Kúria a dr. Gelencsér László ügyvéd és dr. Szabó Géza ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Tóth Béla ügyvéd által képviselt alperes ellen nem vagyoni kártérítés megfizetése iránt a Veszprémi Munkaügyi Bíróságnál 1.M.444/2009. szám alatt megindított és másodfokon a Veszprém Megyei Bíróság 3.Mf.21.663/2010/4. számú ítéletével jogerősen befejezett perében az említett másodfokú határozat ellen az alperes felülvizsgálati kérelme, valamint a felperes csatlakozó felülvizsgálati kérelme folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő **í t é l e t e t :**

A Kúria a Veszprém Megyei Bíróság 3.Mf.21.663/2010/4. számú ítéletét hatályában fenntartja. Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek - tizenöt napon belül - 10.000 (tízezer) forint felülvizsgálati eljárási rész költséget. A felperes felülvizsgálati eljárási rész illetékét az állam viseli.

**I n d o k o l á s :**

A felperes 2008. március 27-étől állt az alperes alkalmazásban segéd munkás munkakörben. A munkába lépésétől kezdődően a baleset bekövetkezéséig általános építőipari segéd munkát végzett, ezen kívül a lakatos- és forgácsolóműhelyben anyagmozgatással, és a műhelyek folyamatos takarításával bízták meg. A felperes 2008. április 15-én az asztalos műhelybe volt beosztva. Feladatát képezte, hogy 4 méteres padlókat behordjon, segítsen az asztalosnak ezek gyalulásában akként, hogy a gép oldalán szedje le az anyagot, továbbá a műhelyt takarítsa. Ennek módjára külön utasítás nem volt. A munkavégzés során a gyalugép forgácskivetője elakadt, amelyet a felperes megpróbált kitisztítani. A kialakult gyakorlat szerint ehhez egy lécet használt, amely a gyalu kése mögötti részen volt elhelyezve. Eközben a munkavédelmi kesztyűje szárát a gép elkapta, és a kezét berántotta. A baleset következtében a bal kéz súlyosan megsérült, emiatt az 5. ujj és az 5. kézközépcsont távoli harmadának részleges amputációja történt. A kisujjhoz tartozó lágyrész párna anyaghiányos sérülése miatt bőrátültetést is végeztek. A felperes keresőképtelen állományát követően, 2009. március 25-én szüntették meg a munkaviszonyát a munkavállaló kérésére. A felperes a keresetében 5.000.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére kérte kötelezni az alperest arra hivatkozással, hogy a baleset következtében 10-14 %-os munkaképesség-csökkenése alakult ki. A Veszprémi Munkaügyi Bíróság 1.M.444/2009/28. számú ítéletével kötelezte az alperest, hogy az ítélet jogerőre emelkedésétől számított tizenöt napon belül fizessen meg a felperesnek 2.200.000 forint nem vagyoni kártérítést és ennek kamatát. A munkaügyi bíróság ítélete szerint az Mt. 174. §-ának (1) és (2) bekezdésére figyelemmel a munkavállalónak a perben azt kellett bizonyítania, hogy a munkaviszonyával összefüggésben baleset érte. Ez pedig nem volt vitatott tény, így az alperes objektív kártérítési felelőssége fennáll. A munkaügyi bíróság ítélete szerint a felperes a perbeli napon a szakképzett asztalos

mellé volt munkavégzésre beosztva, feladatát képezte a műhely takarítása, amelybe beletartozott a forgácskivetőben felgyülemllett hulladék eltávolítása is. A bíróság nem találta bizonyítottnak, hogy a felperes számára tiltott volt a működő asztalosipari gép megközelítése, ugyanis a munkáját, a gyalult anyag leszedését másként nem is tudta volna elvégezni. A balesetet okozó gépen az előírásoktól eltérően nem volt védőburkolat, erről az alperes tudott, a balesetveszély elhárítása érdekében mégsem intézkedett.

Az alperes által sem vitatott, hogy a gép tisztítási munkájára nem adott műveleti utasítást, erre a felperest mint szakképzetlen dolgozót egyáltalán nem oktatták ki. A szóban forgó gép munkavédelmi üzembe helyezése nem történt meg, ezzel a géppel kapcsolatban munkahelyi kockázatértékelést nem végeztek, ezek azonban nincsenek közvetlenül okozati összefüggésben a balesettel. A felperes állítólagos figyelmetlen magatartása jelentőségét vesztí amellet, hogy az alperes súlyos munkavédelmi szabályszegéseket elkövetve hozzájárult a baleset bekövetkezéséhez. Minderre tekintettel a bíróság az Mt. 174. § (3) bekezdése szerinti kármegosztás iránti kérelmet sem találta alaposnak. A munkaügyi bíróság az Mt. 177. §-a alapján állapította meg a nem vagyoni kártérítés összegét. Ennek során figyelemmel volt arra a szakértői véleményben megállapított tényre, miszerint a felperes bal kezének funkciói meggyengültek, ez a mindennapi munkában és élettevékenységekben is korlátozza, szakképzettségének megfelelő feladat végzésére csak különös erőfeszítéssel képes. A szakértő szerint a felperes személyiség szerkezete olyan, hogy az egyes problémákra súlyosabban reagál, vagy a pszichés állapotára nézve súlyosabb következményeket idéz elő. A személyiség szerkezete azonban a balesetet megelőzően az élettevékenységét, életvitelét, munkavégzését nem akadályozta. A felperes a balesetét megelőzően a munkavégzésen kívül rendszeresen sportolt, egy baráti társasággal edzőtermet is kialakított. Ez a tevékenysége nemcsak fizikai testedzés volt, hanem a baráti társaságával való kapcsolat fenntartásával is járt. A felperes élettársi viszonya a baleset miatt kialakult pszichés állapota következtében romlott meg. A gyermekeivel sem tud olyan kapcsolatot tartani, mint amely a baleset előtt fennállt, így a kiegyensúlyozott családi élethez való joga is sérült. A bíróság értékelte, hogy a felperest a baleset fiatal korában érte, és ennek hátrányait hosszú időn keresztül kénytelen elviselni.

A bíróság nem vette figyelembe a felperes hivatkozását, miszerint munkaviszonyt nem tud azóta sem létesíteni, hiszen az alperes számára a továbbfoglalkoztatást felajánlotta. A pszichés megbetegedése értékelésénél jelentőséget tulajdonított annak, hogy a felperes ezen betegségét nem gyógyíttatja, orvoshoz nem fordult. A meglévő esztétikai hátrány mértékét eltúlozza, mivel a sérülésekevessé észlelhető. Mindezeket együtt értékelve a bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a felperes nem vagyoni kártérítésre jogosult, annak kereset szerinti mértéke azonban eltúlzott, a

hátrányok ellensúlyozására 2.200.000 forintot látott alkalmasnak. A felek fellebbezése folytán eljáró Veszprém Megyei Bíróság 3.Mf.21.663/2010/4. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta, és kötelezte a felperest 15.000 forint részperköltség viselésére. Kimondta, hogy az alperes köteles az általa lerótt 132.000 forint részilletéket viselni, a további illeték az államot terheli. A másodfokú bíróság álláspontja szerint nem volt megállapítható azon alperesi hivatkozás, miszerint a munkavállaló elháríthatatlan magatartással okozta a kárt. A munkaügyi ellenőrzés során a munkáltató többszörös szabályszegését állapította meg az eljáró közigazgatási hatóság, amennyiben pedig az egyengető gyalugép védőburkolattal történő felszerelése megtörténik, úgy a baleset nyilvánvalóan elkerülhető lett volna. Az alperesi állítással szemben S.L. tanúvallomása nem bizonyítja, hogy a kioktatás kiterjedt volna az asztalosipari gépek takarítására is. A gyalugép folyamatosan, hosszú időn keresztül védőburkolat nélkül működött, erről a szabálytalan állapotról az alperes tudott, de ezzel összefüggésben a hiányosság megszüntetése érdekében nem intézkedett. A kiadott utasítás a felperes részére az volt, hogy a gyalugép által feldolgozott faanyagot az asztal másik oldalán állva szedje le, így maga a munkáltató rendelkezett úgy, hogy a felperes a gép mellett végezze az napi munkafeladatait.

Az alperesnél a baleset bekövetkezésekor mintegy két hete dolgozó felperes az adott napon olyan feladatot végzett, amelyet korábban még nem látott el, és annak balesetveszélyes jellegére őt nem oktatták ki, valamint a feladat kiadásakor sem figyelmeztették a veszélyhelyzetre. A felperes nem tanúsított az általánosan elvárható szabályoktól eltérő magatartást, pillanatnyi figyelmetlensége, véletlen és rossz mozdulata miatt következett be a károsodás. A munkaügyi bíróság helytállónak állapította meg a szakértői vélemény alapján az össz-szervezeti károsodás és a munkaképesség-csökkenés mértékét. A másodfokú bíróság szerint az elsőfokú bíróság a felperes életvitelében bekövetkezett negatív változással arányban állapította meg a nem vagyoni kártérítés összegét, ebben a körben pedig meghatározó jelentőséget kellett tulajdonítani a felperes volt élettársa, D.P. tanúvallomásának. Megállapítható volt, hogy a felperes napi rendszerességgel testedzést végzett, és hetenként több alkalommal részt vett a helyi futballcsapat edzésein és annak mérkőzésein. A kézcsonkolás következtében ez a szabadidős lehetősége szűnt meg, amely együtt járt a társasági kapcsolatainak beszűkülésével. A bíróság alaptalannak találta a felperesnek a megállapított nem vagyoni kártérítés felemelésére vonatkozó csatlakozó fellebbezését. A munkavállaló maga adta elő, hogy a kisujj és az elkeskenyített kéz az öltözködésben, tisztálkodásban, háztartási munkában nem akadályozza. A nem vagyoni kártérítés összegszerűségének meghatározásakor a munkaügyi bíróság helyesen vette számba és értékelte a felperest ért hátrányokat, így a fiatal életkorát, valamint azt, hogy a kéz csonkolása és az 5. ujj

elvesztése miatt a kéz tartó és szorító funkciója korlátozott mértékben ugyan, de megmaradt.

Az alperes a felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, a felperes keresetének elutasítását, és a jogszabályoknak megfelelő határozat hozatalát kérte. Álláspontja szerint a felperes szabálytalan magatartása befolyással volt a baleset bekövetkezésére, ezt rögzíti a kivizsgálási jegyzőkönyv is. Abban a kérdésben, hogy a munkavállaló általános magatartási szabályt szegett-e meg, a munkavédelmi oktatáson elhangzottak az irányadók. Az erről készült jegyzőkönyv szerint az oktatás kiterjedt az anyagmozgatás szabályaira, a munkagépek körüli munkavégzésre, az asztalosipari gépek veszélyeire, továbbá arra, hogy azok kezelése csak képzett személyek részére engedélyezett. A magas fordulatszámú működő szerszámok veszélyeire a munkáltató kifejezetten azért hívta fel a figyelmet, hogy a gépek ezen része felé a dolgozók ne közelítsenek.

A segédmunkás munkakörben foglalkoztatott felperesnek nem vitatottan az volt a feladata az alperesnél, hogy az asztalos, lakatos szakembereknek segítsen, illetve az üzemeket, udvart takarítsa. Ezen utóbbi tevékenységet a baleset napján nem első alkalommal végezte, ekkor már közel 20 napja dolgozott az alperesnél, így tisztában volt azzal, hogy a gépet leállított állapotában kell takarítani. A felperes a forgácskivető eltömítődését észlelve önkényesen, az asztalos megkérdezése nélkül avatkozott be a munkafolyamatba amikor úgy döntött, hogy a forgácskivetőt kitisztítja működés közben. Ez egyébként még mindig veszélytelen lett volna, ugyanis ehhez a gyalukést nem kellett megközelítenie sem, bármilyen vonalas eszköz alkalmas lett volna a forgó, mozgó alkatrésztől távol eső kivető megtisztítására.

A felperes szabálytalan magatartása, a forgó kés fölötti átnyúlás semmi esetre sem nevezhető véletlennek, hiszen tudatos mozdulat volt, melynek hirtelen elhatározásakor a felperes a tőle elvárható kellő körültekintést elmulasztotta. A másodfokú bíróság azon megállapítása, hogy a baleset oka a felperes pillanatnyi figyelmetlensége, véletlen és rossz mozdulata, iratellenes és kirívóan okszerűtlen mérlegelésen alapul, az egészségkárosodást eredményező tevékenység egyértelműen szándékos, súlyosan gondatlan volt, amely a felperes vétkes közrehatását megalapozza. A felperes csatlakozó felülvizsgálati kérelme a jogerős ítélet „megváltoztatására”, és az alperes 4.000.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezésére irányult.

A felperes hivatkozása szerint a baleset bekövetkezésének napján első alkalommal dolgozott a munkagépnél, a védőburkolat hiányára sem az alperes, sem a szakképzett munkavállaló nem figyelmeztette, a forgácskivető tisztítását számára nem tiltották meg. A munkavégzés folyamatossága érdekében a kellő ismeretek hiányában tett egy rossz mozdulatot, amely miatt a baleset bekövetkezett, magatartása nem ütközött az általánosan elvárható szabályokba.

Hivatkozott a Legfelsőbb Bíróság BH. 2006.373. számú eseti döntésében foglaltakra, amely álláspontja szerint a jelen perbeli tényálláshoz nagymértékben hasonló esetet rögzít. Ezen balesettel összefüggésben pedig a Legfelsőbb Bíróság 4.000.000 forint nem vagyoni kártérítést talált alkalmasnak a felperest ért hátrányok vagyoni előny nyújtásával történő kiegyensúlyozására. A Kúria a felülvizsgálati kérelmet és a csatlakozó felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. §-ának (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el. A felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem nem alapos.

Az Mt. 174. §-ának (1) - (3) bekezdése szerint a munkáltató a munkavállalónak munkaviszonyával összefüggésben okozott kárért vétkességre tekintet nélkül, teljes mértékben felel. Akkor mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a kárt a működési körén kívül eső elháríthatatlan ok, vagy kizárólag a károsult elháríthatatlan magatartása okozta. Nem kell megtéríteni a kárnak azt a részét, amelyet a munkavállaló vétkes magatartása idézett elő. Az eljáró bíróságok a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján helytállónan fejtették ki, hogy a felperes 2008. április 15-én az alperes által kiadott feladat elvégzése során szenvedett balesetet, a bekövetkezett kézsérülés a munkavégzésével közvetlen okozati összefüggésben áll [Mt. 174. § (4) bekezdés]. Az Mt. 102. §-ának (2) bekezdése értelmében a munkáltató köteles az egészséges és biztonságos munkavégzés feltételeit biztosítani. Ennek megfelelően kellett a felperest balesetvédelmi oktatásban részesíteni, és olyan munkagép közelébe engedni, amely rendelkezett az előírás szerinti védőburkolattal. A lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként nem nyert igazolást, hogy a felperes kellő oktatásban részesült az asztalosipari gépek tisztítására vonatkozóan. S.L. vallomása önmagában nem támasztja alá a munkáltatói oktatás körében kifejtett alperesi álláspontot különös tekintettel arra, hogy a tanú maga is úgy nyilatkozott, miszerint „az asztalosokkal nem volt munkakapcsolatom” (jegyzőkönyv, 2. oldal utolsó bekezdés). A másodfokú bíróság helytállónan fejtette ki, hogy a munkáltató a felperes elháríthatatlan magatartására nem hivatkozhat, mivel a munkavédelmi szabályok betartását - az OMMF által is megállapítottan - elmulasztotta, ellenőrzési kötelezettségének nem tett teljeskörűen eleget, a biztonságos munkavégzés feltételeit nem biztosította. A felperes részéről nem valósult meg kirívóan gondatlan munkavállalói magatartás, nem a gyalugép mozgó alkatrészét, hanem az eltömődött forgácskivetőt próbálta kitisztítani a munkáltatónál erre a célra rendszeresített, és a gép mellé helyezett léccel. A következetes ítélkezési gyakorlat szerint a nem vagyoni kár megtérítésére irányuló kérelem elbírálásakor azt kell értékelni, hogy a sérelem hozzávetőleges ellentételezésére milyen mértékű vagyoni szolgáltatás nyújt körülbelül egyenértékű, másnemű kompenzációt a nehezített életvitelhez képest [BH.1993.127., 34/1992. (VI.1.) AB határozat]. Ennek során a nem vagyoni kártérítés összege meghatározásakor figyelemmel kell lenni

a káronyszerzés tilalmára, a kellő mértéktartás elvén alapuló bírói gyakorlatra. A mérlegelésnél a sérelem által előállt konkrét, egyedileg megállapítható hátrányoknak és azok súlyának van jelentősége az Mt. 177. § (2) bekezdése helyes értelmezése szerint. A nem vagyoni kártérítés tekintetében nincs helye kármegosztásnak, az eset összes körülményének mérlegelésével állapítható meg a nem vagyoni hátrány kompenzálására alkalmas összeg (BH.2006.96.). Az eljáró bíróságok a nem vagyoni kártérítés mértéke megállapításánál helytállóan vették figyelembe a körülményeket, kiemelten az egészségkárosodás okozta hátrányokat, amelyek a korábban egészséges, és aktív életet élő munkavállaló helyzetét hátrányosan megváltoztatták. Helyesen értékelték a felperes fiatal életkorát, családi körülményeit, és elhelyezkedési nehézségeit. A felperes életminőségét fizikálisan, mentálisan és részben pszichésen is érintő sérülés következményeként megállapított kártérítés mértéke megfelelt a jogszabályoknak, és az említett AB határozatban kifejtett jogelveknek. A felperes megalapozatlanul utalt a csatlakozó felülvizsgálati kérelmében a BH.2006.373. számú eseti döntésben foglaltakra, amelyre figyelemmel kérte a nem vagyoni kártérítés összegének felemelését. A hivatkozott határozat részben eltérő tényállást tartalmaz - különös tekintettel a súlyosabb következményekkel járó balesetre -, továbbá nem állapít meg kamatfizetési kötelezettséget. A jelen esetben a felperes részére megítélt nem vagyoni kártérítés mértéke a balesetkori értékviszonyok alapján kamattal terhelten került meghatározásra és összegszerűségében is megfelelt a jogszabályi előírásoknak. A kifejtettekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján. A felülvizsgálati eljárásban a felperes 2.200.000 forint összegben lett pernyertes, míg az alperes a csatlakozó felülvizsgálati kérelemben előterjesztett 4.000.000 forint és a megállapított 2.200.000 forint különbözetében. Ebből következően a nagyobb mértékben pervesztés alperes köteles a Pp. 81. §-a alapján a felperesnek járó részperköltség megfizetésére. Az alperes az adott ügyben irányadó 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése alapján köteles az illeték viselésére, amelyet helyes összegben lerótt, ezért arról rendelkezni nem kellett. A csatlakozó fellebbezés illetékét a rendelet 13. §-ának (1) bekezdése és 14. §-a szerint az állam viseli.

Budapest, 2012. április 3.

**Dr. Tallián Blanka s.k. a tanács elnöke, Dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. előadó bíró, Dr. Hajdu Edit s.k. bíró**  
**A kiadmány hitelélül: Nné tisztviselő**

